

Skribonija, sodnika žena mlada,
ta bi Valerija rešila rada.
Poznala sta se izza mladih let,
ko jima je dehtel mladosti cvet
tam v Rimu slavnem, ko sta se igrala,
prijateljstva vezi ljubeč vezala.

Rimljanka ponosita zove k sebi
Valerija, prijatelja mladosti:
„Nagibljem, glej, jaz v milosti se k tebi,
in konec bliža tvoji se bridkosti,
če vržeš na žerjavico kadifa,
da bo dišava se k oblakom vila,
časteč Rimljanov silnega boga,
sicer ti milosti nihče ne da!
Glej, svoboda bo zopet tebi vzknila,
daruj bogú peščico le kadila!“

Vzravna Valerij se in govori:
„Malikov moja duša ne časti!
Da združim z njim se, doba se mi bliža,
ki zame je umrl na lesu križa!“

Pred sodni stol kiparje so pozvali,
žerjavice pred templjem so nastlali,
mogočno jim povelje zazvenilo:
„Bogovom starim zdaj darujte vi!“

Kiparji so se k nebu obrnili
in Kristusu se v pesmi poklonili:
„Na veke Tvoje naj ime živi,
v smrt v Tvojo slavo gremo tudi mi!“

„Smrt jim!“ vsa množica je v jezi vpila,
kiparjem se je duša veselila! . . .

V svinčeno krsto žive so zabili,
svinčeno krsto v vodo so spustili,
nad njo in nad valovi čudovit
tedaj je svit nebeški bil razlit,
a iz valov, iz smrti je objetja
odmev pobožnega prihajal petja:
„Na veke Tvoje naj ime živi,
v smrt v Tvojo slavo gremo tudi mi!“

E. Gangl.

Opomba. Rimski cesar Dioklecijan je vladal od l. 284. do 305. Tega leta se je odpovedal vladi in se preselil v svojo palačo, ki so mu jo zgradili v Salonu, v današnjem Sremu v Dalmaciji. Tu je hotel preživeti stara svoja leta v miru in pokoju. Toda temu neusmiljenemu preganjalcu kristjanov niso bila stara leta pokojna. Njegov naslednik in zet, Galerij, je dal l. 311. kristjanom popolno svobodo, kar je Dioklecijana bridko užalilo. — Valerij, ki ga imenujem v tej pesmi, je bil sin rimskega senatorja Marcela Valerija, Skribonija pa hči senatorja Avla Marcela. Valerijev oče je hotel, da bi sin vzel Skribonijo za ženo. Ker je ni hotel, se je poročila z bogatim Kvintom Terencijem, ki je bil ob Valerijevem mučeništvu sodnik v Sremu. Tako se je torej zgodilo, da sta se sešla Valerij in Skribonija.

Večer za vasjo.

Navzgor se širi rožmarin,
navzdol se nagel vije,
na okenca zagrnjena
večerno solnce sije.

Rdeča ruta, bel ošpet
in zagorelo lice,
tako se s polja vračajo
mi deklice, kmetice.

Ti nagelni, ta rožmarin,
ta okna, polna solnce,
ah, takih nima ves ta svet,
pa pojdi tja do konca!

Vida.

Anica.

Spisal *Andrej Rapè.*

I.

Anica je bila sirota. Očeta niti poznala ni. Mati pa ji je tudi umrla. Sama je ostala s staro teto na svetu pri ljudeh, ki ju niso mogli razumeti. K birmi je Anica hotela iti, ko sem jo izpoznal.

Lepo jutro je bilo tistikrat. Na travniku so naši kosili. Iz kuhinje je dišalo, dišalo. Mati je pripravljala za kosce žgance. Ej, taki so pa že bili, da bi se kar sami jedli! Na vežnem pragu sem stal z Jurčičevimi povestmi*) v roki in čital že davno dvakrat, trikrat prebrana dela. Prišel sem bil domov malo pogledat.

„Boš li jedel s kosci žgance ali ti je kava ljubša?“ tako me vpraša mati, ko stopi na prag, brisaje si roke ob bel predpasnik.

„To vprašate?! Za stavo bom jedel žgance s kosci. Dolgo sem se jih že veselil! — Kdo pa je ona deklica, ki tako otožno in tako boječe gleda sem?“ sem del.

„Stojanova Anica je“, odgovori mati. „Sirota je. Nikogar drugega nima na svetu kot staro teto, a še ta je več bolna kot zdrava. Ej, star človek! Nič dobrega nima na svetu, pa res nič! Ta-le Anica je večkrat lačna kot sita. Kaj bi neki rada? . . .“

Videl sem, da se otrok sramuje mene — tujca, zato sem stopil v kuhinjo, mati pa je ostala na pragu.

Tedaj pa se približa dekletce. Tako milo in proseče je zrla, tako zapupno, da nisem še videl takega pogleda. V očeh so ji trepetale solze. Roke je držala pod predpasnikom, kakor je že na kmetih to navada. Prišedši do matere, je vzdignila roke kot k molitvi.

„Kaj bi pa rada, Anica?“ jo vpraša mati.

Čul sem droben, tresoč se glasek, proseč, prikupljiv:

„Lepo prosim“ — vzdignila je roke — „bodite mi birmanska botra!“ Roke je še vedno držala sklenjene k molitvi.

„Nobena mi noče vezati birme. Oh, tako rada bi šla k birmi! Lepo prosim! . . .“

*) Josip Jurčič je znamenit slovenski pisatelj. Napisal je mnogo povesti. Umrl je v Ljubljani l. 1880.

Kakor ihtenje je bilo slišati. — Potem pa se je potresel materin glas: „Ubožica, pa ti jo zavežem! Če nikjer ne dobiš botre, pa ti jo jaz zavežem. Le ne jokaj!“ Objela je moja dobra mati nedolžnega otroka. Ko je prišla v kuhinjo, si je brisala objokane oči.

„Pa ji zavežem birmo, ubožici“, je rekla. „Nobene ne more dobiti za botro, pa ji bom jaz.“

In zavezala ji je birmo.

II.

„Črešnje! Črešnje!“ Po vasi je vpila branjevka. Mlad fante je kočijažil. Štiri velike košare je imel na vozu, polne lepih črešenj, ki so v ustih kar hrustale in pokale.

„Po črešnje!“ je zopet vpil voznik. „Po črešnje, po hrustavke!“

In zbralo se je okolo voza vaškega drobiža, da le kaj! Mislim, da so bili vsi tamkaj! Kako tudi ne!? Če se že oči pasejo na tistih rdečih, lepih črešnjah, saj je že to nekaj! Večkrat pa pade tudi kaj čez mero na tla, in to je za vaški drobiž.

In voznik vozi po vasi svoje vabljive hrustavke, branjevka pa hodi s posebno košaro še po hišah. Prišla je tudi k nam in postavila črešnje in košaro na mizo. Veselje je bilo gledati lepi, sladki, sočnati sad. Ej, ej!

* * *

V podstrešni sobici pri Stojanovih je ležala stara teta naše znanke Anice. Nekaj ji ni bilo prav in ostala je v postelji. Tudi spala ponoči ni dobro. Anica je sedela pri njeni postelji in brala.

„Po črešnje! Po hrustavke!“ Ta klic začuje hipoma starka in deklica.

„Pa sem jih res željna! In tebi, Anica, se jih tudi hoče, kaj ne? Pa kaj, ko denarja ni,“ zatoži teta.

„Po črešnje!“ se zopet razlega klic.

Anica je prihajala vedno nemirnejša. Nekaj je snovala v mladi glavic, pa se ni mogla odločiti.

„Tetka, kmalu pridem,“ je rekla nazadnje in stekla iz podstrešne sobice dol na cesto. Pred našo hišo je zazrla branjevko, ki je govorila z materjo. Skozi okno je videla naravnost v našo sobo in na mizo in na mizi košaro in v košari črešnje. Tja je umerila pot. Prišedši do mize, je stopila na stol in poželjivo zrla v lepe, debele črešnje. Aj, kar po ustih jo je nekako zabilelo, potem pa se ji je pcedila voda po njih! Slišala je že v svoji domišljiji, kako hrustajo črešnje v ustih. Začutila je, kako se razliva po ustih sladak sok, ko pregrizne sad. Vse to je čutila. Kako prijetno počti, ko zasadi prvi zob vanj in odtrga pecelj. Vse to je slišala, vse to občutila, in v ustih je bilo polno vode. Ali denarja ni imela nič.

V sobo stopi branjevka:

„Ali se ti jih hoče?“

„Hoče se mi jih!“

„Ali imaš denar?“

„Nimam denarja!“

„Pa ne bo nič!“

Anica je zrla proseče v branjevko. Roka ji je posegla za vrat.

„Mati!“ je rekla. „Teta so bolni, pa so si fako zaželeli črešenj. Žejni so. Ali denarja nimam. Nekaj pa imam — toda ali je greh? . . .“

Izza vrata je privlekla srebrno svetinjo.

„Pri birmi sem jo dobila; pa teta se mi tako smili . . .“

„Anica, ali bi jedla črešnje?“ se oglasi mati na pragu.

„Bi!“

„No, pa!“ In mati pride v sobo in strese v predpasnik lepih, rdečih črešenj.

„Štangarce so, prave štangarce! Le jej!“ reče mati.

Pa Anica ni jedla.

„Zakaj ne ješ?“

Zajokala je: „Botra, ljuba botra, odpustite! Svetinjo, ki ste mi jo kupili, sem mislila prodati, da kupim črešenj. Ah, saj bi jih ne bila jedla sama. Teta so si jih tako zaželeli, pa jim jih nisem mogla dati. In bolni so teta. Denarja pa nimava nič.“

„Dobra deklica si! Le taka ostani! Svetinje pa ne prodajaj! Kadar bosta s teto v zadregi, pa rajša pridi k nam. Na!“ — segla je po črešnjah — „pa tudi ti jej!“

Žarček.

Spisala Marija Zopfova.

Bilo je meglenega pomladnega jutra. V kotu velikomestnega hišnega dvorišča je živorarila slabotna rastlina. Ko se nagne proti ozki odprtini, ki je bilo skozi njo moči videti nekaj neba in po kateri je dobivala borno svetlobo, se nenadoma pretrgajo oblaki. Kaj je neki to? Doslej nepoznana množina svetlobe se razlije po rastlini. Ko se le-ta boječe ozre kvišku, zagleda nekaj svetlega, blestečega, kar se ji prijazno bliža.

„Ne boj se me,“ izpregovori ta mehka svetloba, „Žarček sem; obiščem te odsihdob sleherni dan. Imam premnogo bratcev, in vsi prihajamo od ljubelega solnca.“

Sladkost obide rastlinico, in dvor, dosedaj mračen in neprijazen, se ji je zdel ves izpremenjen, vsak kamenček je odseval v svitu solničnega žarka. A že se je Žarček poslavljaj, obetajoč rastlini, da jutri gotovo zopet pride. In res, drugega jutra je Žarček zopet prišel. Rastlinica je hrepenela k njemu. Bilo ji je tako toplo, tako dobro! Žarček pa je jel pripovedovati: „Mi ne spimo kakor ljudje, živali in rastline — o, nikakor ne — ampak potujemo z ljubim solcem čez hribe in doline in gledamo tudi ponoči, ko vi spíte, v daljnih krajih prav čudne stvari.“

Kako zavzeta je poslušala rastlina, saj ni vedela ničesar o zunanjem svetu. Razen kamenja in zidovja na dvoru ni poznala ničesar.

In pogosto in vedno je Žarček zopet prihajal. A če so hudobni oblaki zabranjevali Žarčku pot, je bila rastlinica v strahu; slednjič pa je vendar

prodrli nadležne oblačke ter nadalje pripovedoval svoji prijateljici kaj čudne reči. Pripovedoval ji je o brezbrojnih rastlinah in cveticah, ki jih je videl na svojem potovanju, o gozdu, o ptičkih, o morju.

„Veš,“ je govoril, „vse, vse stvari se vesele našega prihoda. Ptičke žvrgole glasneje, cvetke vzdigujejo glavice in ljudje hvalijo Stvarnika, da nas je poslal. Posebno če nas hudobni oblaki zadržujejo dlje časa, kako radostno potem vse stvari pozdravljajo ljubo sonce, ki premaga in razžene temo. Vse stvari rastejo in uspevajo bolje in lepše ob nas. Tudi obiskujemo hiše, da lajšamo ubogim ljudem gorje. Obiskujemo vodice — v njih se zrcalimo, z njih valčki se poigravamo, in ponosno morje — to zažari v čistem zlatu ob našem slovesu.“

Kako verno je poslušala rastlinica take pripovedi.

Ni čuda, da je komaj čakala jutra, ko je Žarček zopet dospel do nje. Ob njegovi poživljajoči moči se je kmalu razvila v znatno rastlino. „Kmalu zacveteše kakor mnogo tvojih sestric,“ ji je nekega dne razodel Žarček, „in vem, da vzrasteš v prav zalo cvetico. Tvoja barva bo enaka barvi solnca, ki prihajam od njega.“ Od veselja je vztrepetala rastlina.

Drugega dne so se odprli nje cvetni listi. Nestrpnost je pričakovala, kaj poreče nje ljubljeni prijatelj. —

Pritekla sta nato na dvor deček in deklica za žogo, ki jima je padla skozi okno na dvorišče. „Glej solnčnico!“ zakliče deklica. „O, to vzameva s seboj,“ odgovori deček ter izruje komaj razcvetelo cvetico. Z veseljem jo neseta v sobo. Tukaj jo nekaj časa ogledujeta, slednjic pa jo položita na okno ter odideta zopet k svojim igračam.

Kmalu se prismeje Žarček na dvor. Kako se prestraši! „Kje je lepa cvetica?“ Hude slutnje se ga polaste. Vse preišče, presveti, a njegove znanke ni nikjer! Žalostno se je oziral okolo. Vzdigaval se je polagoma kvišku in iztikal z žarečimi pogledi po oknih — in res, ko se je ves potrj že poslavljaj, je zagledal na oknu prvega nadstropja napol velo, pozabljeno cvetico, in njegov zadnji pogled je objel umirajočo prijateljico.

Mačka na peči.

Spisal Ivo Trošt.

R ezala je zunaj ostra burja, in okna so krasile ledene cvetice, a v domači sobi je bilo toplo, mirno in prijetno. To je dobro vedela mačka na obširni, zakurjeni peči, kjer si je sama zložno ogrevala mehki kožušček. Zadovoljno je predla.

Toda gospodinji zunaj v kuhinji je vzhajal kruh. Treba ga je bilo razdelati v hlebce in deti v peč, ki se mora za to bolje zakuriti. Poslej je bilo mucí na peči še topleje, še prijetnejše. A ko je v peči zaropotala greblja, da izgrebe žerjavico in da omelo napravi čist prostor belemu testu, je bilo mački vendar prevročje.

Kako naj si pomaga? Tega vsa mačja pamet ni ugenila. Kakor začne otrok v zadregi, ko ne ve naprej in ne nazaj, obupno jokati, jame tudi muca mijavkati kar najmileje, da si dokliče neznano odkod pomoči.

In res! Pritekla je gospodinja z grebljo in nagnala mačko s peči, pa ji je odleglo.

Ali ne zna marsikdo samo tožiti in zdihovati kakor mačka na vroči peči, sam si pa ne izkuša pomagati?

Žena, ki je ukradla ščip.

Spisal Ivo Trošt.

Posrečilo se je jezični ženi, da je zvezdam ukradla ščip z neba. Zgodilo se je to najbrž ob slabem vremenu, ker se dotlej še ni to posrečilo nikomur. To je pa tudi babnico tako prevzelo, da je poslej ni mogel nihče ugnati, vse je hotela biti in povsod.

Nebeški svetovi in zemeljski prebivalci so bili že v resnih skrbeh — ne zaradi ščipa — marveč, kaj bo, če ne uženó ženske preširnosti. Nihče ni znal pravega leka.

Minilo je že celih štirinajst dni te nadloge, ko se oglasi sveta vladar, božanstveno solnce, in vpraša smehljaje se neko jutro žensko: „Pokaži, kje ga imaš, če si res tako zvita, da si nas ukanila za ščip! Jaz vidim vse, samo ne noči.“

Žena seže samozavestno v žep, da solncu pomoli ščip pod nos, toda žep je bil — prazen.

Štirinajst dni po ščipu se namreč preminja luna v mlaj in tedaj je ni nič.

Žena ni vedela, kaj bi rekla, in molče in osramočena je odšla v svoje bivališče, in mir je zavladal po veselstvu. Ljudje so se posmehovali nekdam jezični babnici, in tudi luna sama se ji je štirinajst dni pozneje — zopet ščip — uprav izzivajoče zarežala na nebu in se poslej reži vsem jezičnikom in jezičnicam ob slehernem ščipu. Ljudje pa zato svare: „Pazi, da se ti ne zgodi kakor ženi, ki je ukradla ščip. Marsikdo misli, da ve vse, pa ni res niti tisto, kar meni, da ima v žepu.“

General Laudon.

Spisal Fr. N.

(Konec.)

Marija Terezija ga je imenovala za podmaršala (feldcajgmajstra) in za lastnika 29. pešpolka, ko je bil še na poti skozi Poljsko, ruska cesarica Elizabeta, najmlajša hči mogočnega carja Petra Velikega, pa mu je poslala dragocen meč, ves obsejan z diamanti in briljanti.

Zopet se je nadaljevala vojska l. 1760. Laudon prevzame poveljništvo nad 34.000 možmi pri Jägerndorfu v Šleziji.

Preslepil je pruskega generala Fouqueta, ki je stal pri Landshutu, da se je pomaknil pod topove trdnjave Švedniške, Laudon pa zapre vse prelaze in poti do mogočne pruske trdnjave Kladske, napade 27. rženega cveta ob eni uri ponoči Fouqueta in ga popolnoma pobije vkljub srčni brambi. Naša konjica razbije pruske četverooglate razvrščene čete, Fouqueta samega pa, težko ranjenega, zraven treh generalov, 223 štabnih in višjih častnikov in 8300 mož ujame Laudon, zraven mu še pride v roke 36 zastav in 69 topov. Le malo Prusov je ušlo.

Zdaj se vrne Laudon z vsemi močmi pred Kladsko in da streljati dne 26. rženega cveta zgodaj od vseh strani obenem v trdnjavo. Še prej, ko so razstrelili skrajno obzidje, ukaže naskočiti in vzeti zunanjo, takozvano „stara“ trdnjavo. Še tistega dne preda pruski poveljnik „nova“ trdnjavo z 2875 možmi, z vsemi topi in zalogami.

Laudon se obrne proti Vratislavi, a ne more je vzeti; zato se odpravi s svojo vojsko glavni avstrijski armadi naproti; ta je prihajala iz Saksonskega proti Šleziji.

Friderik II. je stal pri Liegnitzu, kjer ga je nameraval Daun, avstrijski vrhovni poveljnik, zgrabiti dne 15. velikega srpana l. 1760.; ta je vele Laudonovemu voju, da mora napasti levo prusko krilo.

Medtem je pa kralj Friderik ponoči predrugčil svojo razvrstitev, naša glavna armada pa ni mogla prekoračiti reke Črne vode — in Laudon je

torej zadel na vse pruske moči, namesto na posamezne voje. Čeprav se je držal v tako neenaki bitki junaško, se je vendar moral umakniti, kar je storil v najlepšem redu.

Velika cesarica Marija Terezija je potolažila junaka ob nezgodi pri Liegnitzu z lastnoročnim pisom tako-le:

Neugodni izid bitke 15. t. m. ne krati čisto nič Vaših velikih zaslug, ki ste si jih pridobili, nego pravično moram priznati Vašo zavednost, srčnost in previdnost, kakor tudi da ste natančno izpolnili dane Vam ukaze. — Lahko verujete moji besedi, da mi ostanejo Vaše zasluge v milostnem spominu.

Marija Terezija.

Daljša vojska je minila brez posebnih prigodb. Daun in kralj Friderik II. sta odrinila na Saksonsko, Rusi na Poljsko.

Laudon je sklenil pogodbo z Prusi zaradi mirnega prezimovanja svojih čet v kladski grofiji, sam pa je odpotoval na Dunaj, pomagat sklepati načrte za prihodnjo vojsko.

L. 1761. je bil Laudon prvič neodvisen vojskovodja. Zapovedoval je 60.000 možem v Šleziji.

Bilo se mu je združiti z ruskim generalom Buturlinom, ki se je bližal skozi Poljsko s 70.000 možmi, in to se mu je tudi posrečilo.

Mlačnost Rusov v tej vojski je zakrivila, da so si stale armade brez boja pri Bunzelwitu nasproti, in tako je moral tudi Laudon držati roke navzkriž.

Meseca kimavca so Rusi celo zapusili taborišče in se vrnili domov, a ostavili generala Černičeva z 20.000 možmi pri Laudonu.

14 dni pozneje zapusti Friderik ležišče pri Bunzelwitu. Zdelo se je, da hoče vdreti na Češko, a zaboril se je pri Neissi.

Laudon se obrne takoj proti znameniti trdnjavi Švednici in jo vzame v noči 1. vinotoka v predrznem naskoku. Ujame poveljnika in 3700 mož posadke, vrhutega si prilasti 211 topov in vse druge zaloge.

Cesarica mu daruje za plačo dragoceno svojo sliko in bogato graščino Mali Pečvar na Češkem.

Zdaj je skelelo kralja Friderika II., da ni ob svojem času sprejel Laudona v svojo vojsko. Dal ga je torej prositi, naj prestopi v njegovo službo, ravno tako ruska carica Elizabeta in še več drugih vladarjev, a on je odklonil vse ponudbe.

Laudonovo zdravje je opešalo. Umaknil se je na svojo graščino, dokler ni bil l. 1766. imenovan za dvornega vojnega svetovalca, l. 1769. pa za tajnega svetovalca in zapovedujočega generala na Moravskem.

Tega leta je spremljal rimskega cesarja Jožefa II., ko je ta v Neissi obiskal kralja Friderika II., in je bil tudi prisoten, ko je zadnji posetil leta 1770. našega cesarja v Novem mestu na Moravskem. Obakrat se je vedel proti Laudonu njegov mogočni nasprotnik jako spoštljivo in ga odlikoval na vse mogočne načine.

L. 1744. je odložil Laudon čast in službo zapovedujočega generala na Moravskem in je spremljal cesarja po prvi delitvi Poljskega po novo pridobljeni pokrajini Gališki.

Pozneje je kupil blizu Dunaja prijazno graščino Hadersdorf; tam je hotel odslej živeti sam zase.

Cesarica ga pa imenuje l. 1778. za maršala in mu poveri meseca sušca poveljništvo nad 50.000 možmi, da bi branil Češko v začetku preteče nove vojske pred napadi iz Saksonskega in iz Lužic.

Njemu nasproti stoječi pruski princ Henrik je sicer udrl iz Lužic na Češko, a Laudon je stal trdno pri Mnihovem gradu, tako da princ ni mogel niti naprej niti združiti se s kraljem. Zdaj pa je potisnil Laudon sam nasprotnika proti Duksu in Labozicam in ga prisilil, da se je umaknil iz Češkega nazaj na Saksonsko, kamor so šle Laudonove čete za Prusi.

Po miru, sklenjenem v Tešinu, se je umaknil Laudon zopet na svoj grad Hadersdorf, kjer se je mirno posvetil učenim vedam.

Leta 1788. se je pričela vojska s Turkom; mislili so jo opraviti brez Laudona, zato ga niso poslali na bojišče, zaraditega pa tudi niso imeli nič kaj sreče.

Morali so poklicati 72 letnega maršala, zakaj v njega so imeli vsi vojaki neizmerno zaupanje.

Prevzel je najprej poveljništvo voja, ki je stal na Hrvaškem. Oblegel je trdnjavo Dubico, naklestil 20. velikega srpana turško vojsko, ki je hitela Dubici na pomoč, in vzel trdnjavo dne 26. istega meseca.

Ko je nato dobil še poveljništvo čet v Slavoniji, je začel 11. kimavca oblegati utrjeni Novi, premagal 20. dne tudi ondi turško vojsko, prišedšo trdnjavi na pomoč, trdnjavo pa osvojil dne 4. vinotoka.

L. 1739. meseca malega srpana dobi trdnjavo Berbir v svojo roko.

Po nasvetu Laudonovem je cesar takrat ustanovil zlate in srebrne svetinje za hrabrost za preprosto moštvo.

Dne 1. velikega srpana l. 1789. je dobil Laudon tudi poveljništvo glavne, v Banatu stoječe armade in vrhovno poveljništvo vseh od gališke meje do Dalmacije razstavljenih vojev.

Na splošno radost svojih vojakov je dospel 17. velikega travna v glavni tabor pri Beli cerkvi. — Dne 28. istega meseca je zapodil 15.000 Turkov pri Županku čez mejo.

Savo prebrodi dne 10. kimavca in stoji že 12. z vso armado pred mogočno turško trdnjavo — Belim gradom. Ponoči od 19. do 20. kimavca da izkopati rove za strelce, 30. vzame predmestja in začne metati v trdnjavo granate.

Dne 9. vinotoka pade Beligrad.

Neizmerno zakladov, srebra in zlata, bogate zaloge vojaškega blaga in živeža, zraven še 65 podunavskih ladij je dobil zmagovalec v roke. —

Cesar Jožef II. pošlje sivolasemu starčku-junaku veliki križec reda Marije Terezije z briljanti. Stolno mesto Dunaj pa je prostovoljno razsvetljevalo tri noči vse hiše, in splošno veselje je zakipelo ob tej nepričakovani zmagi nad zagrizenim sovražnikom krščanstva. Tudi mnogovrstne narodne pesmi, slaveče junaka Laudona, so začeli ob tistem času prepevati vsi avstrijski narodi.

Po padcu Belega grada se je vdala tudi Semendrija; turški vojskovodja, seráskijer*) sam, je bil potisnjen za Niš na Srbskem, Ršavo so oblegli naši, Kladovo vzeli 9. listopada, in zmagovite avstrijske zastave so pretilno vihrale do Timoka in čez Aluto. — — —

Smrt cesarja Jožefa II in nov razpor s Prusi sta potisnila turško vojsko v ozadje, čeprav je padla še Ršava in Cetin.

Avstrija je morala postaviti ob pruski meji opazovalni voj, in Laudon je moral vse svoje moči posveti domovini na oni strani.

Meseca rženega cveta l. 1790. se je odpotil k vojski na Moravsko; ondi pa je zbolel tako nevarno, da ga vse zdravniške znanosti niso mogle več rešiti.

V Novem Tičinu mu je ugasnila luč življenja dne 14. malega srpana l. 1790. — ne tako pa njegova slava, ki mu ostane na večne čase v zgodovini. Ker je bil sam skromen mož, ni mislil na svojo slavo. Še na smrtni postelji je rekel: „Imamo dobrega, blagomislečega vladarja; imeli bomo mir, in tako bodo moje osebo tem manj pogrešali.“ — — —

Pokopali so ga v Hadersdorfu na grajskem vrtu.

V zbornici vojaškega ministrstva na Dunaju so mu postavili doprsno podobo z napisom:

„Semper strenui, fortis, felicitis et civis optimi
exemplum, quod duces militesque imitentur.“***)

„Ali imaš še mamo?“

Spisal *Fran Voglár.*

rosnim očesom je zadnjič vstopil ves potr naš priljubljeni Rudolf v šolsko sobo. Videlo se mu je z žalostnega obraza, da ga je morala zadet huda nesreča. Zbrani součenci so takoj opazili, da Rudolf ni tak kakor je bil sicer, vesel, živahen in smehljajočega lica.

Ubogi Rudolf! Danes je žalosten, nekam čmeren, on, ki je bil vsak dan vesel, razpoložen kakor otrok, ki je dobil darilce za god od ljubeznivih staršev, on, ki si je namah priboril srca svojih součencev s priznanim občevanjem. Danes ni živahen. To ni bila njegova navada.

Prišel je tudi precej pozno v šolo. Njegovi součenci so ga že pogrešali. Večkrat so se ozrli k šolskim vratom, kadar je vstopil kak učenec. Toda Rudolfa še ni bilo. Že so mislili, da ga danes ne bo v šolo.

*) Seráskijer ali turški vojni minister.

**) Vedno srčnega, krepostnega, srečnega in najboljšega državljana zgled, ki ga naj bi posnemali vojskovodje in vojaki.

~*~ Igraj kolce! ~*~

Kako so bili pa presenečeni, ko vstopi žalostni Rudolf s solznimi očmi v šolo. Vse oči so bile uprte vanj. Učenci so ga zrl z nekakim strahom. Zavlada je v razredu hipoma mrtva tišina, kakor bi ne bilo nikogar v šoli. S prosečimi pogledi so pričakovali odgovora od Rudolfa, da jim pove in pojasni, kdo ga je užalostil. Toda Rudolf gre s trdimi koraki naravnost do svojega sedeža, odloži šolsko orodje in sede.

Čez nekaj časa hipoma vstane, se vzravna kakor bi se hotel ojunčiti in se obrne k najpriljubljenjšemu učencu ter ga vpraša z milim glasom: „Ali imaš še mamo?“

Ni počakal odgovora; ulile so se mu kot kaplje debele solze po licu. Sočutni učenci so vedeli takoj, zakaj je Rudolf tako žalosten. Ko se je nekoliko pomiril, so pristopili k njemu ter ga povpraševali, kaj se mu je pripetilo. Vsi so sočuvstvovali z njim, vsi hoteli tudi biti najbližji pri njem, da bi natanko slišali iz njegovih ust, kaj jim pove. Ker je sedel v prvi klopi, se je pred šolsko tablo zbrala kopica učencev.

Ko se je radovedna kopica pomirila in je hotela poslušati Rudolfa, vstopi gospod učitelj v učno sobo. Vsi učenci stečejo k svojim prostorom.

„Kaj ste pa delali tukaj?“ vpraša gospod učitelj učence.

Zopet zavlada mrtva tišina. Nihče izmed učencev se ne upa govoriti. Začuje se mili glas Rudolfov. Komaj je zadrževal jok. Gotovo je hotel odvrniti pozornost od sebe. Toda bolest ga je premagala. Zopet je zaihtel.

Gospod učitelj ga pogleda in vpraša prijazno: „Kaj ti je, Rudolf?“

V tem trenutku ga je zbolelo pri srcu, kakor bi ga kdo zbedel. Zajokal je na ves glas. Solze so mu lile po licu, debele in vroče. Najbrže se mu je predočil strašni prizor, ki ga je tako užalostil. Obrazi drugih učencev so bili svečani, resni, in čitati je bilo z njih, da sočuvstvujejo z Rudolfom. Tudi učitelja je presenetil ta prizor. Kaj takšnega še ni doživel v šoli. Polotila se ga je skrb za Rudolfa. Urno pristopi k njemu ter ga boža po licu, tolažeč ga, naj nikar ne joka, da bo zopet bolje in da mu naj razloži, zakaj je žalosten. Obljubil mu je tudi svojo naklonjenost in pomoč. Toda bolj ko ga je tolažil učitelj, bolj je jokal Rudolf. Slednjič se mu je vendar posrečilo, da je pomiril jokajočega Rudolfa.

Vpraša ga novič prav prijazno: „Kaj se ti je pripetilo, Rudolf? Le povej in zaupaj mi!“

Rudolf zbere vse moči, da se ojunči in odgovori: „Moja ljubezniva mama mi je umrla!“

Vsi učenci se stresejo, kakor bi zamajal šolsko poslopje potres. Otožni glas Rudolfa jih je presunil. Rudolf je zopet globoko zaihtel. Milo je pogledal gospoda učitelja, ki ga vpraša: „Kdo ti je povedal, da je umrla mama? Saj si mi zadnjič povedal, da so jo prepeljali v bolnišnico. Ali si bil v bolnišnici?“

„Nisem bil v bolnišnici,“ je odgovoril Rudolf nekoliko pomirjen, „pa sosedova Tončka mi je povedala, ko je šla iz mesta domov. Srečala me je na poti, ko sem šel v šolo. Nisem hotel verjeti nekaj časa. Vendar strah me je izpreletaval, ko mi je to pravila. Prosil sem jo, naj mi pove resnico,

če se mogoče ne šali. A novič mi je zatrnila, da govori resnico, ker ji je povedala v mestu neka žena. Ostal sem nekoliko časa na mestu. Še zapazil nisem, da je odšla Tončka. Hotel sem se povrniti domov, pa domislil sem se, da je oče že zgodaj zjutraj odšel na delo, ne vem, kam. Odločil sem se, da grem naravnost v mesto v bolnišnico k mami. Saj še ni umrla! Ne sme umreti! Ko pa pridem do šole, sem se spomnil, da ne vem, kje je bolnišnica.“

Rudolf je bil doma v vasi, ki je bila dobre pol ure oddaljena od mesta. Bil je sin prav siromašnih staršev, ki jih je trlo uboštvo kakor da bi se zaklelo v njihovo hišo. Rudolf je bil šesti otrok matere, ki je že od njegovega rojstva vsa sključena ležala na postelji. Ubogi starši so bili toli srečni, da so imeli svoj dom, leseno hišico, ki je bila na samoti, precej oddaljena od drugih hiš raztresene, prostrane vasi. Okna hišice so bila majhna in nizka, da se je komaj priborila dnevna svetloba v sobo.

Ko je bila mati še zdrava, je bilo v sobi vse v najlepšem redu, čisto in snažno. Vedel si takoj, da je tu doma skrbna gospodinja. Odkar je pa mati bolana, se tudi trudi ubogi mož, da bi imel sobo v prejšnjem redu in snagi, toda pravega redu pač ni. Nekaj je kriva bolezen v hiši, nekaj pa to, ker možje navadno niso rojeni za delo, ki sodi gospodinja v področje. Četudi se je časih potrudil z vso silo in je imel najboljšo voljo, vendar ni mogel zmagovati vsega dela. Hoditi je moral dan za dnevom na delo, da je preživeljaval bolno mater, šestero večinoma nedoraslih otročičev in sebe. In to ni bila malenkost! Uboga družina! Čuditi se moramo vztrajnemu možu, da je prenašal tako breme, da je vztrajal v tem položaju, da že ni zdavnaj ubupal. Saj to žalostno življenje ni trajalo mogoče nekaj mesecev, temveč že celih šest let, odkar se je porodil Rudolf. In Rudolf pohaja že zdaj ljudsko šolo v mestu.

Ubogi Rudolf je hudo občutil to. nestrpno življenje. Zaostal je v rasti. Bil je bledih lic in drobnih kosti. Človek bi mislil, da bo čmeren in žalosten, a bil je, kakor smo že omenili, vedno vesel in živahen.

Prav lepo ga je bilo videti, kadar je prav moško korakal v šolo ali iz šole domov s torbico na rami, ki je bila skoraj večja nego on. Na poti ga je ustavljal večkrat kak gospod ali gospa, ker se je prav lepo in dostojno odkril. Povpraševali so ga, čigav je, kam gre, zakaj je tako majhen in še marsikaj drugega. S svojimi lepimi odgovori in s svojim junaškim nastopom si je pridobil marsikatero srce blagorodnega gospoda ali veledušne gospe. Obdarovali so ga z oblekami. Opoldan je imel pri dobrih gospeh prav grofovsko kosilo, kakor je sam povedal gospodu učitelju.

Marsikateri dan je tudi ponesel bolni materi različnih jedil in drugih stvari, ki jih je dobil od radodarnih ljudi.

Mati ga je bila vselej vesela, ko je prišel iz šole domov. Pripovedoval ji je, kaj je doživel v mestu, v šoli, kako ga ima gospod učitelj rad in da mu je že obljubil, da pojde v višji razred. Ubogi materi je njen najmlajši sin lajšal trpljenje. On je pa imel zlato mamo jako rad. Kako mu je bilo pa hudo takrat, ko so jo odpeljali v bolnišnico. Jokal je na ves glas.

Hotel je iti z ljubo mamo. A ona ga je zagotavljala, da se kmalu zdrava vrne domov. Tudi oče mu je pravil, da imajo v bolnišnici zdravnika, boljše hrano in lepše sobe kakor doma; zato bo mama tudi prej ozdravila. Misel, da se mama kmalu povrne zdrava domov, je Rudolfa potolažila.

Zato je bil pa danes tem bolj potr, ko je zvedel strašno vest, da mu je mati umrla. Vedno je pričakoval, da se mati vsak čas vrne zdrava in vesela domov, a sedaj je pa učakal ravno nasprotno. Kako je bil žalosten! V tem usodepolnem trenutku je vse zaupal gospodu učitelju.

Vprašal ga je, kdo bi ga povedel v bolnišnico do mame. Gospod učitelj je določil dva učenca iz mesta, da mu pokažeta bolnišnico in ga odvedeta do nje. Težka je bila ta pot za Rudolfa. Potreboval je opore, da se ni opotekal.

Ubogí otrok, tako mlad, pa mora prenašati take bolečine!

Prišedši do bolnišnice, mu je nekoliko odleglo: bilo mu je lajše pri srcu. Ojunačila ga je misel, da mati še ni umrla, da mora živeti.

Proseče je vprašal pri bolnišnici usmiljeno sestro, ki je čuvala bolne otročiče: „Kje je moja mama?“

Usmiljena sestra ga je vprašala po priimku, ga prijela za roko in ga odvedla do sobe, kjer je bila njegova mati. Slutila ni, kaj je privedlo ubogega dečka v bolnišnico. Rudolf tudi ni drugega rekel, nego samo vprašal po materi. Da bi vedela, kake bolečine je trpel ubožec! Odprla mu je vrata v materino sobo in odšla. S strahom je vstopil Rudolf vanjo. Bilo mu je, kakor da mu hoče počiti srce.

Toda glej — kak prizor!

Mati je bila še živa. Veselo se je nasmehnila, ko je po dolgem času zagledala zopet svoje dete. Presenečena je bila, da je prišel k nji njen Rudolf.

Polna radosti ga je vzela v naročje, rekoč: „Kdo te je pa privedel, Rudolf, semkaj?“

Ali srečni deček je komaj govoril od samega veselja, da vidi še živo mater.

Sinek ves srečen objame drago mater in od same nepopisne radosti komaj reče: „Mama, še ste živi! Niste še umrli! Ne smete umreti, oj, ljuba moja mama, draga mama.“

In zopet stisne mamo okolo vratu kakor da je ne izpusti več.

„Ali si mislil, da sem že umrla, ubogo dete?“ vpraša boječe mati.

Rudolf ji pove, kar mu je povedala sosedova Tončka.

„Ne bom še umrla, Rudolf, ne; kmalu pridem domov. Le priden bodi, Bog bo nama pomagal,“ se je poslavljala mati od veselega otroka.

Črez nekaj časa potem, ko je ostavil Rudolf šolsko sobo, se zopet odpro šolska vrata, in Rudolf vstopi popolnoma prerojen. Toliko, da ni zavriskal od veselja. Še preden ga je mogel kdo vprašati, zakaj je tako vesel, že je zaklical: „Moja mama ni umrla. Še živi in pride kmalu domov. Jutri pojdem zopet k nji!“ Vsi so bili veseli z Rudolfom.

Junak.

*Ho, le glejte me junaka,
saj sem čvrst in jak,
vihrajoča moja čaka,
velik moj korak!*

*Puško denem še tik rame,
dolge so ceste,
toda ne poprosim mame,
da naj z mano gre!*

*Sam po svetu popotujem,
velik in močan,
s puško le tedaj mirujem,
ko ugasne dan.*

*Brž konjiča dva zaprečem
in domov zdrčim,
truden in upehan ležem
in sladkó zaspim.*

*Sen mi ustna v smeh zakroži,
in če pride strah,
puška sama se izproži,
vbije ga namah!*

Leon Poljak.

Breze.

Spisal *E. Gangl.*

ezusa v naročju, bosonoga in gologlava — tako je hodila Mati božja po svetu. Svoje božje dete je pritiskala k sebi in hodila je okolo, uživati lepoto božjega stvarstva. Dospela je kraj travnika. Velik je bil in lep, in potoček je žuborel tamkaj, in breze so rastle ob njegovih bregovih. Bile so tanke in belokože in imele so široke, ravno razrasle veje, polne mehkih, šumečih listov.

Izza daljnih gorá prihrumi nevihta. Grozeče se krešejo bliski nad gorami, in temni oblaki se kupičijo v čudno oblikovanih skupinah. Grom bobni in odmeva od skalnatih sten.

„Kaj bo, ako naju ujame naliv?“ vzdihne Marija in se ozre plašno okrog, ni li nikjer varnega zavetja.

Nikjer varnega zavetja!

Tedaj pa pogleda breze, tanke in belokože. Zaprošili so listi, mehki in šumeči: „Pridita semkaj! Damo vama varno streho.“

In Marija prihiti z Jezusom pod breze. In breze pripognejo široke, ravno razrasle veje, polne mehkih, šumečih listov.

Zato so veje brez pripognjene še današnji dan.

Orel in črv.

Spisal *E. Gangl.*

„Izkušajva svoje moči,“ reče orel.

„Izkušajva svoje moči,“ reče črv.

Sklenila sta, da preženeta človeka in zagospodujeta namesto njega vesoljnemu stvarstvu.

In pride človek. Udari z nogo po tleh, da se dvigne izpod nje prah, nameri puško in išče z jasnim pogledom orla.

Orel razvije brza krila in splava v svoje kraljevstvo, v sinje višave; črv se vije in krči in krči in vije v svoje kraljevstvo, v umazani prah.

Človek pa ostane gospodar vesoljnemu stvarstvu.

Zajčkali smo se.

Spisal Ivo Trošt.

Ob nedeljskih popoldnevih smo se zbirali v poletnem času na zeleni trati za Pučevo hišo in v prijetni senci poizkušali igre, kolikor smo jih znali. To smo bili korenjaki, da malo takih! Še danes mi srce igra veselja, ko se spominjam tistih popoldni, tistih iger, tiste družbe — zlatih časov zlate mladosti . . .

Ne samo zbrani, marveč izbrani smo bili dečki iz naše vasi, ki je bila ponosna na nas šola in gospod učitelj Brne in gospod katehet, zakaj, ne rečem, da je vsakdo izmed nas znal vse, popolnoma vse — to bi bila prevelika samohvala in tudi neresnica — a smelo trdim, da smo vsi, kar nas vidite na sliki, prav gotovo znali vse, kar so zahtevali od nas v šoli.

Zajčkali smo se večkrat na Pučevem vrtu ter skakali drug drugemu črez hrbet ter zopet nastavljali hrbet, da je drug skočil črez nas in tako daljšal vrsto do konca širnega vrta in še naprej, naprej . . .

No, nekega nedeljskega popoldneva, ko smo se poslednjič zajčkali pred koncem šolskega leta, ne morem zabiti in tudi ne morem drugače, nego da ga opišem in zopet oživim v spominu nekdanjim tovarišem, ki bodo zaradi tega še marsikdaj pozneje radi pokukali v „Zvonček“, če je še kaj notri o nas in iz naše vasi, ki ni največja in ne najbolj znana in ne najbolj sloveča na Kranjskem. A tudi drugi „Zvončkovi“ prijatelji naj zvedo, da nismo bili mi, kakor se tukajle hvalimo, nič boljši od sedanjih dobrih, marljivih učencev — ne brez napak, ne brez slabosti, izkratka: ljudje, kakor jih je Bog mnogo postavil na svet. O tem nas zlasti prepriča doba od konca našega zajčkanja tisto nedeljsko popoldne in pa do danes.

Med vso družbo so bili samo trije Lojzeti: Bolkov, ki je veljal za najmodrejšega in najpametnejšega, Bajčev, ki je rad sanjavo strmel v daljavo, čital knjige o tujih krajih, lepo pisal in lepo risal in Kovačev Lojze, močan, zal dečko, ki je dobro umeval zlasti domače stvari na vrtu, na polju, pri živini in v očetovi kovaški obrti; dalje dva Franceta: Troštov, ki je v šoli izdelaval dobro, a sicer silno rad govoril o zvonovih, zvonjenju in cerkvi. Doma je imel v kotu oltarček, za oltarčkom pa zvonove — ne, zvončke. Žgurjev France, pohleven fantek, ki se je sicer učil marljivo, je tudi lepo pisal, a ker je bival v naši vasi pri stricu le zato, da je tu obiskoval našo slovečo šolo, je vedno mislil na dom in na ljubo mamó. Zaradi mirnega značaja smo ga imeli vsi radi.

Tudi dva Ivana sta bila pomešana v družbo, in sicer pisec teh vrstic, ki bi ne bilo lepo, ko bi se hvalil sam tukajle vpričo široke slovenske javnosti, in Telkov Ivan s strčečimi lasmi, z ostrim pogledom in ostrim jezikom. V šoli ni napredoval hitro, a kar si je zapomnil, je ostalo pribito.

Dalje ne smem pozabiti tudi dveh Jožetov ali bolje: to sta bila Pučev Jože in Kovačev Pepe. Jože je bil naš vojvoda, ki že ni več hodil v vsakdanjo šolo, a znal je še vse, kar se je učil — zanesljiv svetovalec v vseh

sitnih računih, slovniških, spisnih in drugih nalogah. Kovačev Pepe, Lojzetov brat, je bil šibkejši, a zato boljši za učenje, miren, dober prijatelj — prava podoba svojega očeta in matere.

To vam je šla zajčja vrsta hitro kakor tovorni vlak. Vsakdo se je namreč bal zamude, da ne bi zopet postavil kozolca, ker bi ga tovariš, ki je skakal za njim, lahko z glavo sunil v hrbet in prevrnil. Šlo je, pravim, šlo kot železnica, šlo tudi po rebri in strmini na koncu vrta navzdol, da smo vsi pozabili na kozolce, na zajčkanje in sami sebe iskali po njivah, jarkih, lužah ali pa zbirali „raztresene ude“ — glave, kape, črevlje, pobite roke, noge, nosove in brade po različnih tokavah in grmovju širne rebri. Prav nič se ne motim, če sodim, da nekateri še do danes niso našli vsega, drugi celo še sebe ne. Zakaj?

Pomislite na žalostni konec!

Le kako in kje smo se pobirali in zbirali? Jože Pučev se je prvi zavedel, da vlak ne vozi prav; zato je stopil iz vrste in gledal, kako se drugi prekucujejo brez njega. Za njim je pogledal Bolkov Lojze in takoj ubral modrijanski izrek: „Lej, lej! Vsaka glava svojo pamet!“ Kovačev Lojze je dobil občutno hruško na lice poleg nekega grma in jo prišel preplašen k onima medit na vrh rebri. Bajčev Lojze se je še kotalil daleč, daleč v dolino in se slednjič pobral brez znatne poškodbe. Troštov France je prišantal k zbirajočim se zajčkarjem po eni nogi in uganil že spotoma, da bi tak-le ne mogel — zvoniti z vsemi tremi pri župni cerkvi sv. Lenarta. Žgurjev je še vpil za nekim grmom in klical mamo na pomoč iz tri ure oddaljene vasi. Telkov Ivan je pa skakal preširno in se smejal nam vsem: njemu se ni zgodilo ničesar, niti ustrašil se ni in hotel zajčkatí dalje. Kovačev Pepe je pobiral svoje deset pomladi se veseleče kosti na trdnem kolovozu, a jaz v jarku poleg kolovoza, v vodi do kolen in višje, v blatu, umazan, pobit.

Slovo se je izvršilo prav na tihem, ker si je vsakdo mislil, kaj bo doma. O drugih ne vem dosti, ker smo se razšli še tisti teden na počitnice; ako povem o sebi, da mi še danes neče v glavo, zakaj je naša mati izbijala prah iz mojih vsakdanjih hlač, ki sem jih moral obuti, prišedši domov, in zakaj ne iz nedeljskih, ki so bile tega potrebne, pomislite: prah in nesnago izbijati iz hlač, pa kar na meni — ali nisem povedal dovolj?

To je pa bil, kakor sem že omenil, samo začetek konca našemu zajčkanju. Resnico mi pritrdijo vsi še živeči tovariši. Pomislite! Najstarejši, Pučev Jože, ni postal gospodar na domu, marveč postaren stric, ker se ni mogel odločiti, če bo zmagoval življenja križe in nadloge. Kovačev Lojze se je izučil v očetovem rokodelstvu, podkovstvu in živinozdravništvu, delal doma in pri nekem pretepu mimogrede v sosednji vasi, hoteč miriti razburjene duhove, dobil rano, ki ga je spravila v grob sredi cvetočih let. Bajčev Lojze je sicer prvi dobil službo pri domačem trgovcu, poizkušal še mnogo gospodarjev in mnogo mater kruh ter se slednjič zazajčkal dol na Turško med misijonarje, pel že proti tridesetim letom — novo mašo in ostal med

Illustration by W. J. Johnson. — A group of children playing a game of tag.

slovanskimi brati — Bolgari. Z Bolkovim sva se zaprašila v šolo. Jaz sem lezel naprej, Lojze je omagal in se vrnil domov. A videč, da tudi kdor leze, počasi pride naprej, se je vrnil v šolo, prehitel mene in postal c. kr. človek, ki zabija kraškimi buticami lastno in pridobljeno modrost. Tudi Telkov je izkusil za nama, pa je opešal pri nemški besedi „Esel“. Menda je mislil, da je to že vrhunec vednosti ter se vrnil zajčkat domov. Sedaj je že osivel striček. Troštov je ostal doma, kjer ga nima cerkev sv. Lenarta boljšega zvonarja. Tudi gospoda zna obleči, sveče prižigati in oltar odgrniti; jako uporabna oseba ob večjih cerkvenih slovesnostih. Žgurjev France je bil tudi zašel v šole ter se po mnogih letih ves srečen vrnil k mami, kjer še danes umno upravlja svoje posestvo in ureja svoje pesemce, ki se kdaj katera tudi pokaže v „Zvončku“. A koliko jih ima doma? Tudi še mnogo neizpesnjenih misli ima doma, v srcu. Kovačev Pepe je izkusil mnogokaj, se slednjič oprijel trgovine in jo vztrajno vodil; privedla ga je do primerne blaginje v solnčno Gorico.

Kaj naj povem o sebi? Da se tu pod Krimom trudim pošteno, kako bi razvpite lžance predelal in popravil, da bi bili zlasti mlajši med njimi čimprej tembolje podobni drugim poštenim ljudem na božjem svetu.

Ali smo pa ob tem zajčkanju že našli vsak samega sebe, dvomim, jako dvomim.

Kresna noč.

*Kresnice — lučce zlate —
iz travice žaré,
in žabice bahate
pojejo: rega-re.*

*Ja pesem je ginljiva
in čedna na vso moč,
še luna ljubezniva
poslušá mimoidoč.*

*Škrjančki so dejali,
da to umetnost ni,
prijetno so pospali
tam sredi bele rži.*

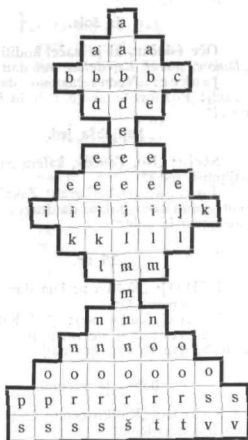
Vida.

Besedna naloga.

Priobčila *Slava J.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Vsak po svoje.

Trije hlapci so sedeli okoli mize. Pred njimi je stala skleda žganjev. Ker je bilo na njih le malo ocvirkov, je premišljal vsak izmed hlapcev, kaj naj stori, da dobi čimveč slastne zabele. „Veste kaj,“ je začel prvi, „tako-le se pa obrača sonce!“ In obrnil je skledo tako, da je imel vse ocvirke

pred seboj. Ali dolgo se ni veselil svoje prebrisanosti, zakaj kmalu potem se je oglasil drugi: „Tako se pa suče mesec.“ In že so bili ocvirki pred njim. Pa tudi ta ni dolgo zajemal med ocvirke, zakaj hipoma je skleda — izginila. Tretjega hlapca je namreč tisto sukanje toliko razkačilo, da je treščil skledo ob tla in vzkliknil: „Tako-le pa udari strela!“

Besede značijo:

- 1.) samoglasnik;
- 2.) ud;
- 3.) zakrament;
- 4.) kurivo;
- 5.) soglasnik;
- 6.) člana rodovine;
- 7.) del leta;
- 8.) perutnino;
- 9.) pasje pleme;
- 10.) koristno rastlino;
- 11.) soglasnik;
- 12.) drevo;
- 13.) glodalca;
- 14.) zelenjad;
- 15.) žensko ime;
- 16.) vrsto leposlovja.

Besede po sredi odzgoraj dol povedo znan narodni pregovor.

Pogreznjena gora.

Nedavno se je v Severni Ameriki pogreznila gora Bald Mountain, ki je bila visoka nad 300 metrov. Ob znožju gore so izvirali vroči vrelci, ki se niso ohladili niti pozimi. Iz tega izvajajo, da je bila ta gora ognjenik, čigar podzemeljske ognjene moči še niso ugasnile. Na mestu, kjer je stala gora, se razprostira sedaj jezero. Preden se je gora pogreznila, so čutili v onih krajih močan potres.

Zaklad v morju.

V špansko pristanišče Vigo je priplul italijanski parnik „S. Clemente“, da preišče tam morsko dno. Parnik ima nalogo, da najde in dvigne neizmeren zaklad srebrnih palic, ki jih je pripeljalo l. 1702. špansko-francosko brodovje iz Zapadne Indije. Združeno angleško-nizozemsko brodovje je to brodovje napadlo. Ko so pa videli mornarji, da bodo gotovo premagani, je ukazal španski admiral, da naj pogreznjezo ladje, da ne pridejo sovražniku v roke. — Italijanski parnik je pripeljal s seboj vse polno raznovrstnega orodja ter je z dovoljenjem pomorske oblasti že začel iskati po morskem dnu.

Prebivalstvo v Zedinjenih državah.

V Zedinjenih državah v Severni Ameriki je bilo l. 1903. osemdeset milijonov prebivalcev, za štiri milijone več nego l. 1900. — Največ prebivalcev ima Novi Jork, in sicer 3,716.000.

48.000 metaljev.

Prirodoslovec Seebold je daroval muzeju v Madridu na Španskem zbirko metaljev. Ta zbirka šteje 48.000 metaljev, ki jih je z velikim naporom in z ogromnimi denarnimi žrtvami nabral Seebold po vseh delih sveta.

Orel je odnesel otroka.

Nekje na Angleškem je nedavno plininski orel odnesel poldrugo leto staro hčerko nekega posestnika. Otrok se je igral pred hišo, ko ga je ugrabil orel. Po vsi okolici so zaman iskali otroka. Neki lovec

se je spomnil, da odnaša orel jagnjeta v gorovje. Splezal je na visoke skale in našel tamkaj otroške čreveljčke in še višje v skalovju — mrtvega otroka.

Najdragocenejše zbirke poštних znamk.

Najdragocenejše zbirke poštних znamk imajo v Parizu, Petrogradu in Londonu. Prva je vredna do 8,000.000 kron. Druga je last ruskega carja in šteje do 200.000 različnih dragocenih izvodov. Tretja, ki ima tudi mnogo jako redkih znamk, je lastnina angleškega kralja Edvarda.

Jeziki ruskega carstva.

V mogočnem ruskem carstvu govore šestdeset različnih jezikov.

Iz šole.

Oče (sinčku, ki je začel hoditi v šolo): „Jankec, povej, kaj delate ves dan v šoli?“
Jankec: „Vedno čakamo, da poreče učitelj: Pospravite svoje reči in idite domov!“

Najljubša jed.

Stric: „No, Tonček, katera pa je tvoja najljubša jed?“
Tonček: „Debeli grah! Zakaj od tega sem vedno tako bolan, da drugi dan lahko izostanem iz šole.“

25 ur.

Učitelj: „Koliko ur ima dan?“
Učenec: „25.“
Učitelj (čudeč se): „25! Kako to?“
Učenec: „Saj ste ravno prej rekli, da je sedaj dan za eno uro daljši.“

Dobro je računil.

Sodnik: „Koliko cenite črevlje, ki so vam bili ukradeni?“
Tožitelj: „Novi so stali 16 K. Potem sem jih dal enkrat popraviti, kar je stalo 6 K. Vsega skupaj torej samo 22 K.“

Rešitev računskih nalog v sedmi številki.

1. naloga: $5 \times 19 = 95 + 5 = 100$ K. Imel je torej 19 K.
2. naloga: Pridobil si je in pododeval je skupaj $3 + 5 = 8$ delov; $56.800 : 8 = 7100$; torej je imel v začetku 7100 K.

Obe nalogi so prav rešili: Nadica in Ivan Juvančič v Šiški; Slavko Naglič, četrtošolec, Vladko Naglič, učenec III. razreda, v Ljubljani; Marica Pirnat, učenka, Ferdinand Pirnat, učenec, oba v Smartinu pri Slov. gradu; Milan in Vida Stancar, Stanko Novak, gimnazijec, Leo Travnar, drugošolec, Ludovik in Rajko Lederhas v Ljubljani; France Bratina, Zvončeslav Klemenčič, učenca V. razreda pri Sv. Križu na Murškem polju; Rezika Kene, učenka III. razreda v Globokem pri Brezicah; Zoran Jošt, dijak; Lojzika Zartl in Tilenka Slanetič, učenki pri Sv. Križu na Murškem polju; Stefanija Karničnik, učenka pri Devici Mariji v Puščavi; Mimica Vrbnjak in Mimica Novak, učenki V. razreda pri Sv. Križu blizu Ljutomeru. — Samo prvo je rešila: Ana Maslo v Ricmanjibi.